

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ

Кафедра генетики, годівлі тварин та біотехнології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Д.В. Бабенко

« 18 » 06 2020 р.

Гарант освітньої програми

« _____ » _____ 2020 р.

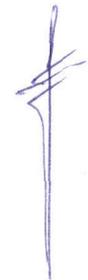
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фізіологія тварин»

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»
Освітньо-наукова програма «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»
Освітній ступінь «Бакалавр»
Семестр 2-й, 3-й
Форма здобуття освіти _____ (денна та заочна)
Викладачі Юлевич Олена Іванівна, к.т.н, доцент,
yulevich1956@gmail.com

Розглянуто на засіданні кафедри генетики, годівлі тварин та біотехнології.
Протокол № 10 від 20.05.2020 року.
Завідувач кафедри Луговий С.І.

Схвалено науково-методичною комісією факультету технології виробництва і
переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології.
Протокол № 10 від 22.05.2020 року.
Голова науково-методичної комісії Стародубець О.О.

Схвалено на засіданні вченої ради факультету технології виробництва і
переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології.
Протокол № 10 від 25.05.2020 року.
Голова вченої ради Гиль М.І.

Миколаїв
2020

1.Призначення навчальної дисципліни	Вивчення дисципліни «Фізіологія тварин» дає можливість оволодіти сучасною системою теоретичних та практичних навичок, які необхідні при вирішенні питань виявлення причин, механізмів й закономірностей життєдіяльності організму на різних етапах онто- і філогенезу у взаємодії з навколишнім середовищем у динаміці життєвих процесів.
2.Мета навчальної дисципліни	Метою курсу є формування у здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» знань щодо функцій, механізмів, закономірностей діяльності живого організму як системи та процесів управління організму, регуляції і пристосування до сучасних змін навколишнього середовища.
3. Компетентності	ФК 7, 10, 12, 13, 15, 19-21
4. Заплановані результати навчальної дисципліни	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:
знати:	основні функції організму, принципи регулювання фізіологічних функцій, гомеостаз організму; особливості травлення різних видів тварин; функціонування органів виділення та їх роль у підтриманні гомеостазу; загальну характеристику залоз внутрішньої секреції; поняття про особливості розмноження та лактації тварин, як функції що пов'язані з усім організмом; класифікацію і характеристику типів вищої нервової діяльності та їх зв'язок з продуктивністю тварин; механізм генерації потенціалу дії як універсального принципу передачі інформації, принципи нервово-гуморальної регуляції функції, механізми взаємодії різних відділів центральної нервової системи;
вміти:	досліджувати властивості крові, оцінювати діяльність серця; спостерігати за діяльністю органів дихання, травлення, розмноження; досліджувати найважливіші рефлекси та поведінку тварин; формулювати висновки про стан фізіологічних функцій організму, його систем та органів, інтерпретувати механізми й закономірності функціонування систем організму за результатами досліджень, використовувати знання з фізіології тварин при вивченні питань розведення та годівлі тварин, спеціальної зоотехнії і в своїй майбутній спеціальності за фахом.

5.Опис дисципліни	навчальної	Всього годин/кредитів за навчальним планом, з них: - лекції - лабораторні заняття - самостійна робота	150 годин/ 5,0 кредити 52 години/ 1,73 кредити 72 години/ 2,4 кредити 26 годин /0,87 кредити		
Календарний план*					
№ з/п	Найменування тем	Розподіл навчального часу, годин			
		лк	лз	сам. робота	
2-й семестр					
1	Вступ. Предмет і задачі фізіології. Основні розділи сучасної фізіології. Методи фізіологічних досліджень. Основні етапи розвитку фізіології як науки. Вклад українських вчених в розвиток фізіологічних знань. Удосконалення механізмів регуляції фізіологічних процесів в ході еволюції. Єдність нервових і гуморальних механізмів регуляції. Саморегуляція функцій організму, гомеостаз.	2	2	-	
2	Кров. Кров і лімфа як внутрішнє середовище організму. Гомеостаз. Транспортна і захисна функції крові. Роль крові в терморегуляції. Клітини крові, їх функції.	4	14	2	
3	Кровотворення. Еритропоез, гранулопоез, утворення лімфоцитів. Кровотворення органел. Вчення про групи крові. Групи крові людини і тварин. Зсідання крові. Резус-фактор.	2	10	2	
4	Серцево-судинна система. Будова серця, властивості серцевого м'яза, робота серця. Біоелектричні явища в серці. Регуляція серцевої діяльності. Функціональна характеристика кров'яних судин. Основи гемодинаміки. Артеріальний пульс. Венний. пульс. Регуляція судинного кровотоку.	4	14	2	
5	Дихання. Сутність дихання, органи дихання. типи дихання. Легеневе дихання. Механізм газообміну між кров'ю та тканинами. Регуляція дихання. Особливості дихання у птахів.	2	2	2	

6	Травлення. Фізіологічні основи голоду та насичення. Значення процесів травлення для організму. Травний тракт і функціональне значення його частин для травлення. Класифікація процесів травлення. Методи вивчення функцій травного тракту. Усмоктування в різних відділах травного тракту.	4	8	1
7	Обмін речовин. Суть обміну речовин. Обмін білків, жирів, вуглеводів, води, мінеральних елементів, вітамінів.	4	6	2
За семестр		22	42	11
3-й семестр				
8	Обмін енергії. Одиниці вимірювання енергетичного обміну. Регуляція обміну енергії. Теплообмін і регуляція температури тіла у пойкилотермних і гомойотермних тварин. Механізми терморегуляції. Температурна адаптація. Особливості терморегуляції при низькій і високій температурі оточуючого середовища.	2	2	1
9	Виділення. Органи виділення та їх фізіологічне значення. Нирки, їх будова і функція. Роль нирок у підтриманні водно-сольового гомеостазу. Процес сечоутворення, фільтрація, канальцева реабсорбція. Нервова регуляція діяльності нирок. Екскреторна функція шкіри, потові залози і потовиділення.	4	2	2
10	Гормональна регуляція фізіологічних функцій Значення і місце ендокринної системи в механізмах регуляції фізіологічних функцій. Поняття про нейросекрецію. Залози внутрішньої секреції та їх функції. Взаємозв'язок залоз внутрішньої секреції. Застосування гормонів в тваринництві і ветеринарії.	4	4	3
11	Розмноження. Статева і фізіологічна зрілість тварин. Фізіологія органів розмноження самці і самок. Осіменіння і запліднення. Використання гормонів в регуляції відтворювальної функції тварин.	2	2	1
12	Лактація. Будова молочної залози. Склад молозива та молока. Молокоутворення та молоковіддача. Регуляція секреторної функції молочної залози. Фізіологічні основи машинного доїння. Стимуляція і гальмування лактації.	2	2	1

13	Фізіологія збудливих тканин. Мембранний потенціал спокою у нервових клітинах. Механізм розвитку потенціалу дії. Проведення збудження безмієліновими і мієліновими нервовими волокнами. Структурно-функціональні особливості нервової системи. Види гальмування. Синапс, види синапсів.	2	4	2
14	Фізіологія м'язів та нервів. Функції і властивості скелетних м'язів, основні типи їх скорочення. Механізм м'язового збудження. Види скорочувальної діяльності м'язу (поодинокі, тетанічне і тонічне скорочення м'язу). Класифікація та властивості нервових волокон теплокровних. Структура та фізіологічна роль мієлінізованих нервових волокон. Особливості проведення збудження в мієлінізованих і немієлінізованих нервових волокнах.	2	4	1
15	Фізіологія центральної нервової системи. Основні етапи еволюції нервової системи. Загальні принципи координаційної діяльності центральної нервової системи. Інтегративна і координаційна діяльність нервової клітини. Типи нейронів і основні закони їх функціонування. Основні структурно-функціональні елементи нервової клітини.	4	2	2
16	Вища нервова діяльність. Безумовні рефлексі як основа спадково закріплених форм поведінки, їх класифікації. Механізми формування умовних рефлексів. Відміни безумовних і умовних рефлексів. Закономірності умовно-рефлекторної поведінки. Механізми гальмування умовних рефлексів. Типи вищої нервової діяльності. Зв'язок вищої нервової діяльності з продуктивністю тварин.	4	4	1
17	Фізіологія сенсорних систем. Загальна характеристика сенсорних систем. Основні принципи будови аналізатора. Основні функції аналізаторів. Рецептори та їх класифікація. Перетворення сигналів у рецепторі. Адаптація в сенсорних системах. Зоровий аналізатор. Слуховий аналізатор, його компоненти, функції. Вестибулярний аналізатор: будова і функції. Структура шкіряного аналізатора, види рецепторів шкіри. Смаковий аналізатор. Нюховий аналізатор.	4	4	1
За семестр		30	30	15
Всього		52	72	26
*Примітка. Проведення видів занять здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу				

б. Порядок та критерії оцінювання	<p>Поточний контроль знань здійснюється шляхом усного опитування на лабораторно-практичних заняттях за теоретичним матеріалом курсу та захисту виконаних лабораторних робіт. Контроль виконання завдань самосійного опрацювання проводиться за допомогою тестування з використанням ПЕОМ в оболонці Moodle.</p> <p>Підсумковий контроль забезпечується шляхом проведення у 2 семестрі заліку в усній формі та письмового іспиту у 3 семестрі по питаннях, що розглядаються і затверджуються на засіданні кафедри. Оцінювання виконується за шкалою ЄКТС.</p> <p>Зарахування пропущених занять здійснюється після їх відпрацювання з НПП за розкладом консультацій.</p> <p>У 2 семестрі здобувачі вищої освіти, які успішно пройшли курс дисципліни і набрали протягом семестру не менше 36 балів, складають залік з максимальною кількістю балів – 40. Здобувачі, які набрали впродовж 2 семестру 60 балів та більше одержують залік без його складання. В іншому випадку залік складається й набрані бали додаються до семестрових.</p> <p>У 3 семестрі здобувачі вищої освіти, які успішно пройшли курс дисципліни і набрали протягом семестру не менше 36 балів, складають іспит з максимальною кількістю балів – 40. Здобувачі, які набрали впродовж 3 семестру 60 балів одержують іспит без його складання.</p>
--	--

Поточний і підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти

Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
		min	max	min	max
2-й семестр					
- опитування на лекціях	7	3	5	21	35
- опитування на лабораторних заняттях	10	3	5	30	40
- тестовий контроль поточний	1	9	15	9	15
Разом по дисципліні				60	100
3-й семестр					
- опитування на лекціях	3	1	2	3	6
- опитування на лабораторних заняттях	6	3	5	18	30
- тестовий контроль поточний	3	5	7	15	21
- тестування за програмою самостійної роботи	1		3		3
Разом за семестр	-	-	-	36	60
Іспит	-	-	-	24	40
Разом по дисципліні	-	-	-	60	100

Загальна шкала оцінювання ECTS за результатами курсу у 2 семестрі		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
75 – 89	BC	
60 – 74	DE	
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	не зараховано з обов'язковими повторним вивченням дисципліни
Загальна шкала оцінювання ECTS за результатами курсу у 3 семестрі		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
75 – 89	BC	Добре
60 – 74	DE	Задовільно
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом
7. Політика курсу	<p>Основні принципи проведення занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відкритість до нових та неординарних ідей, толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку; - усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін; - різні моделі роботи на заняттях, у тому числі робота над вирішенням завдань дає можливість здобувачам вищої освіти якнайширше розкрити свій власний потенціал, навчитись довіряти своїм партнерам, розвинути навички інтелектуальної роботи в команді; - курс передбачає інтенсивне використання мобільних технологій навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти та викладачеві спілкуватись один з одним у будь-який зручний для них час, а для здобувачів вищої освіти, які відсутні на заняттях, отримати необхідну навчальну інформацію та представити виконані завдання; - протягом усього курсу активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за 	

	<p>темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять змістових модулів та виступити з презентацією чи інформуванням додатково.</p>
<p>8. Інформаційні джерела</p>	<p style="text-align: center;">Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мазуркевич А. Й., Трокоз В. О., Карповський В. І. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин. Підручник. Київ : видавничий центр НУБіП України. – 2014. – 456 с. 2. Мазуркевич А. Й., Трокоз В. О., Карповський В. І. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин. Практикум. Київ : Центр учбової літератури. – 2015. – 240 с. 3. Георгиевский В. И. Физиология сельскохозяйственных животных. – М : Агропромиздат. 1990. – 511с. 4. Мазуркевич А. Й., Карповський В. І., Камбур М. Д. та ін. Фізіологія тварин. – Вінниця : Нова книга, 2012. – 418 с. 5. Мазуркевич А. Й., Замазій М. Д., Карповський В. І. та ін. Практикум по фізіології с.-г. тварин. – Київ : НАУ, 2004. – 276 с. 6. Науменко В. В. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин : Підручник. – 2-е вид. перероб. і допов. – Київ : Центр учбової літератури, 2009 – 568 с. 7. Науменко В. В., Дячинський А. С., Демченко В. Ю. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин : Практикум. – Київ : Агропромвидав України, 1999. – 229 с. 8. Физиология сельскохозяйственных животных / Под ред. А. Н. Голикова и Г. В. Паршутина. – М. : ВО «Агропромиздат», 1991. – 432 с <p style="text-align: center;">Додаткові</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азимов С. И., Криницин Д. Я., Попов Н. Ф. Физиология сельскохозяйственных животных – 2 –е изд. – М. : Сов.наука 1958 – 584 с. 2. Георгиевский В. П. Практическое руководство по физиологии сельскохозяйственных животных – М. : Высшая школа, 1976 – 352 с. 3. Костин А. П., Мещеряков Ф. А., Сысоев А. А. Физиология сельскохозяйственных животных – 2-е изд. – М. : Колос, 1983 4. Ярослав С. Ю., Ананенко М. Т. Практикум з фізіології людини і тварини – 2-е вид. – Київ :

	<p>Вища школа, 1976 – 380 с.</p> <p>5. Влізло В. В., Федорук Р. С., Макар І. А. та ін. Фізіолого-біохімічні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині. Довідник. – Львів, 2004. – 399 с.</p> <p>6. Мазуркевич А. Й., Камбур М. Д., Карповський В.І. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин (словник-довідник фізіологічних та патофізіологічних термінів). – Полтава : ЧП Крюков, 2007. – 252 с.</p>
9.Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами	Передбачено використання індивідуальної форми навчання для здобувача за допомогою оболонки Moodle (https://moodle.mnau.edu.ua).
10. Доступ до матеріалів навчання	Робоча програма дисципліни та навчально-методичний комплекс дисципліни (https://moodle.mnau.edu.ua) з необхідним його наповненням розташовано на офіційному сайті Миколаївського національного аграрного університету (https://www.mnau.edu.ua).

Силабус навчальної дисципліни розроблено:

Доцент кафедри

(підпис)

Юлевич О.І.